

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TAYLIM VAZIRLIGI

Ro'yxatga olindi

№ 50-5311600

№ 18 _____ 08 _____ 2017

Ro'yxatga olingan maxsus taylim

vaqti

01.07.2017



[Handwritten signature]

JOYDALI QAZILMALARNI YER OSTI USULIDA QAZISH
TEKNOLOGIYASI

FANIDASITURI

Bilim sohasi (lar): 300 000 Ishlab chiqarish texnik soha

Taylim sohasi (lar): 310 000 Muhandislik ishi

Taylim yo'nalishi(lari): 5311600 Konchilik (shu faoliyat turlari
bo'yicha)

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining
2017 yil _____ dagi _____ sonli buyruqning
_____ -ilovasi bilan fan dasturi tasdiqlangan

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus ta'lim tizimi ta'lim yo'nalishlar
bo'yicha O'qov ushbu birlashmalar faoliyatini Muvofiglashtiruvchi
Kengashning 2017 yil _____ dagi _____ sonli
bayonnomasi bilan tasdiqlangan

Fan dasturi Toshkent davlat texnika universitetida ishlab chiqilgan

Tuzuvchilar: T.G. Akbarov - MGKIF «K» mi va qatlamlari konlar
geotexnologiyasi kafedrasini dotsenti
B.R. Raimjonov - "O'zgeotekhnika" DUK direktori
o'rinbosari, ttd. prof.
Iqtisodchilar: D.R. Moxmudov - MGKIF «K» mi va qatlamlari konlar
geotexnologiyasi kafedrasini mudiri

D.V. Rahimov - "O'zgeotekhnika" DUK quruv
bo'limi boshlig'i, ttd.

Fan dasturi Toshkent davlat texnika universitetining kengashida
kontrol chiqilgan va tasvirlanilgan (2017) _____ son majlis
bayonnomasi

1. Faning oliy ta'limdagi o'rni hamda maqsadi va vazifalari

Oliy ta'limning Davlat ta'lim standartiga ko'ra "Mehnatshunoslik ishi"
sohasida o'qitiladigan "Foydali qazilmalarni yer osti ushbu qazish
texnologiyasi" fan dasturi geologiya, mineralogiya, burg'lash va portlatish
ishlari, geomehanika, kon ixtisoslarni o'lish texnologiyasi, va foydali
umumiyatlar fanlaridan olingan bilimlarga tayangan holda tashkil topgan
Faning o'qitishdan maqsad - talabalarga foydali qazilma konlarni
qazib olish xususiyatlarini, respublika foydali qazilma konlari umumiyatlar
xomashyo bazasi sifatida, foydali qazilma konlarini ochish, qazib olish
tizimi va ishlab chiqarish jarayonlarida yuqori iqtisodiy ko'rsatkichlarga
erishish usullari haqida ma'lumot berishdir

Ushbu dastur fan tizimi va rivojlanish tendentsiyasi, istiqbol va
iqtisodiy islohotlarini, O'zbekiston Respublikasi konchilik sohasining
ishlab chiqarish jarayonlarini, qo'llaniladigan konchilik usullarini va
texnologiyalarini, shuningdek konchilik parametrlarini hisoblash usullarini
qamrab olgan foydali qazilma konlarini yer osti ushbu qazib olish o'qov
fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida
baktalari

bilimlarning bir butun tizimi bilan o'zaro bog'lanishda ushbu faning
nuqtanazarini

- foydali qazilma konlarini qazib olish texnologiyalari va prinsiplari,
- qazib olingan foydali qazilma sifatini belgilovchi ko'rsatkichlar majmua
- o'zlashtirish ushbu konlariga ega bo'lish,
- yer osti ushbu qazib olinayotgan konlarning hozirgi holati va rivojlanish
istiqbollarini bilish,
- konlarni ochish usullari va qazib olish tizimlari va ularning qo'llanish
sharoitlari bo'yicha ushbu konlariga ega bo'lish,
- ko'mir va ruda konlarni ochish ushbu qazib chiqarishning afzalliklari va
kamchiliklari to'g'risida ma'lumotlarga ega bo'lish,
- ruda va ko'mir konlarni yer osti ushbu qazib olish jarayonlarini
mexanizatsiyalashtirish o'ldirish mexanizatsiya vositalari bo'yicha
ma'lumotlarga ega bo'lish.

- konlarni yer osti usulida qazib olish jarayonlarining aytib mulohaza ko'rib olingan ta'siri haqida tushunchalarga ega bo'lish;
- kon ishlari xavfsizligini ta'minlash usullari to'g'risida tushunchalarga ega bo'lish kerak.

Qo'yilgan vazifalar o'qish jarayonida talabalarining ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarda faol ishtirok etishi, adabiyotlar bilan mustaqil ishlash va o'qinuvchi kuzatuvida mustaqil ta'lim olishi bilan amalga oshadi.

2. Asosiy nazariy qisim

2.1. Ma'ruza mashg'ulotlari.

1-modul. Qatlamli foydali qazilma konlarini yer osti usulida qazib olish texnologiyasining umumiy masalalari

- 1-Mavzu. Qatlamli foydali qazilma konlarini yer osti usulida qazib olish texnologiyasining umumiy masalalari. Shaxtaning asosiy parametrlari. Qatlamli konlarni qazib olishning asosiy bosqichlari.
- 2-Mavzu. Shaxta maydonini qismlarga bo'lish.

2-modul. Shaxta maydonini ochish va tayyorlash

- 3-Mavzu. Shaxta maydonini ochish usullari va tasnifi. Shaxta maydonida ochuvchi ishlab chiqarish joylashishi. Shaxta maydonlarini bir qavatli va ko'p qavatli ochish usuli. Gorizontal, qiya va tik qiya ko'mir qatlamlarini ochish usuli.
- 4-Mavzu. Shaxta maydonini qiya strolar va shlojnyalar bilan ochish. Aralash ochish usullari.
- 5-Mavzu. Shaxta maydonini tayyorlash. Tayyorlash usullari tasnifi. Tayyorlash usulini tanlash. Shaxta maydonini panelli tayyorlash.
- 6-Mavzu. Shaxta maydonini qavatli tayyorlash. Shaxta maydonini qavatlariga bo'lib tayyorlash.
- 7-Mavzu. Shaxta maydonlarini ochish va tayyorlash usullarini baholash.
- 8-Mavzu. Strol o'ldi qo'ralari. Turlari va qo'llash sharoitlari. Shaxta yer osti texnologik komplekslari.

3-modul. Qazib olish tizimlari

- 9-Mavzu. Qazib olish tizimlar bo'yicha umumiy tushunchalar. Qazib olish usullariga qarab belgilash. Qazib olish tizimlari turlari.

- 10-Mavzu. Sibirni sog'aytirish tizimlari.
- 11-Mavzu. Ushlab olingan qazib olish tizimlari.
- 12-Mavzu. Qazib olish usullarining asosiy ishlab chiqarish jarayonlari.
- 13-Mavzu. Qazib olish usullarining asosiy ishlab chiqarish jarayonlari.
- 14-Mavzu. Qazib olish tizimlari turlari.

4-modul. Ruda konlarini yer osti usulida qazib olish texnologiyasining umumiy masalalari

- 15-Mavzu. Kirib. Asosiy tushunchalar va terminlar. Rudani saralayish usulidagi tavsifi. Ruda konlarining morfologiyasi, o'lchamlari va yotish sharoitlari.
- 16-Mavzu. Ruda va yon to'g'irlarining fizik-mexanik xususiyatlari.
- 17-Mavzu. Yer osti kon ishlarning bosqichlari. Shaxta maydonning o'lchamlari, qavatining balandligi. Blok, panel va qavatda rudani qazib olishning ketma ketligi.
- 18-Mavzu. Rudani qazib olish usullari. Rudani saralayish.
- 19-Mavzu. Rudani qazib olish usullarining nebulogiyaligi va sifatli zararlari. Ruda konlarini qazib olish usullarining asosiy ko'rsatkichlari.

5-modul. Shaxta maydonini ochish va tayyorlash

- 20-Mavzu. Ruda konlarini tik strol, qiya strol va shlojnyalar bilan ochish usullari. Aralash ochish usullari. Strol o'ldi qo'ralari. Shaxta strolni joylashirish usullari. Shlojnyalar joylashirish usullari.
- 21-Mavzu. Ruda konlarini qazib olishda tayyorlash usullari.
- 22-Mavzu. Qazib olishda rudani qutqarish, shpuh, skaynani, kameralar zararlari. Rudani ikkilanish maydalash.
- 23-Mavzu. Rudani tashlash. Tashlash jarayoniga rudani fizik xususiyatlarining ta'siri.
- 24-Mavzu. Kon bosimini boshqarish, kon zararlarga qarshi chora-tadbirlar.

6-modul. Qazib olish tizimlari

- 25-Mavzu. Ruda konlarini qazib olish tizimlarining tasnifi va turlari. Asosiy belgilar. Qabul qilingan tizimlar.
- 26-Mavzu. Ochiq bushliqli qazib olish tizimlari. Zamin pog'onali qazib olish tizimlari. Shif pog'onali qazib olish tizimlari.
- 27-Mavzu. Sibir g'irga qarshi qazib olish tizimlari. Kameralar usulidagi qazib olish tizimlari, uning variantlari va asosiy o'lchamlari.
- 28-Mavzu. Ruda konlarini shlojnyalar qazib olish tizimlari va uning asosiy variantlari. Qazib olish tizimlari qazib olish tizimlari va uning parametrlari.